

Sygn. akt III AUa 1821/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Horbulewicz SSO del. Renata Żywicka
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2016 r. w Gdańsku

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

z udziałem zainteresowanych: A. P., S. P., Ł. P., D. R., K. R. (1), K. R. (2), P. R. (1), G. R., P. R. (2), W. S. (1), K. S. (1), W. S. (2), M. S., K. S. (2) i P. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 lipca 2015 r., sygn. akt IV U 1409/14

uchyla zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie w całości przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Toruniu IV Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

SSO del. Renata Żywicka SSA Michał Bober SSA Grażyna Horbulewicz

UZASADNIENIE

Wnioskodawca - (...) sp. z o. o. w T. wniosła odwołania od decyzji organu rentowego stwierdzających, że zainteresowani: A. P., S. P., Ł. P., D. R., K. R. (1), K. R. (2), P. R. (1), G. R., P. R. (2), W. S. (1), K. S. (1), W. S. (3), M. S., R. S., K. S. (2) i P. P. z tytułu pracy świadczonej u płatnika składek (...) sp. z o. o. w T. we wskazanych w decyzjach okresach podlegają ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu ze wskazanymi za poszczególne miesiące podstawami wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz zdrowotne.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań, podtrzymując stanowiska zawarte w zaskarżonych decyzjach.

Sąd Okręgowy połączył wszystkie powyższe sprawy celem wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, a następnie zaskarżonym wyrokiem oddalił odwołania dzieląc ocenę prawną organu rentowego.

Apelację od wyroku wywiódł płatnik składek, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie tak przepisów prawa materialnego (a to art. 750 k.c., art. 627 k.c., art. 642 k.c., art. 641 k.c. w zw. z art. 353¹ k.c., art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych) jak i przepisów prawa procesowego (a to art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c.)

W konsekwencji skarżący wniósł o zmianę wyroku i uwzględnienie odwołania ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie podlegała merytorycznemu rozpoznaniu z uwagi na stwierdzoną z urzędu nieważność postępowania.

W myśl art. 378 § 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Przepis art. 379 pkt 2 k.p.c. stanowi, iż nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona nie miała (...) organu powołanego do jej reprezentowania.

Jak szczegółowo wyjaśnił w uzasadnieniu wyroku z dnia 07 listopada 2006 r. Sąd Najwyższy (I CSK 224/06, LEX nr 276251), zgodnie z brzmieniem art. 67 § 1 k.p.c., osoby prawne dokonują czynności procesowych przez organy uprawnione do działania w ich imieniu. Przepis ten nawiązuje do unormowania zawartego w art. 38 k.c., wedle którego osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na nim statucie. Regulacje te tworzą mechanizm działania osoby prawnej objaśniany w doktrynie i orzecznictwie przy pomocy teorii organów (por. wyroki S.N.: z dnia 24 października 1972 r., I CR 177/72, OSNC 1973/10/71; z dnia 06 grudnia 1984 r., II CR 442/84, LEX nr 8658; z dnia 12 marca 1997 roku, II CKN 24/97, LEX nr 80725). Teoria ta zakłada, że do podjęcia decyzji i wyrażenia woli osoby prawnej powołane są jednostki (osoby fizyczne) wchodzące w skład jej organu. Działanie tych jednostek traktowane jest, jako działanie osoby prawnej. Konieczne jest jednak, aby: 1) przepisy regulujące urząd danej osoby prawnej przewidywały określony rodzaj organu; 2) konkretna osoba fizyczna powołana została zgodnie z prawem do pełnienia funkcji organu; 3) osoba ta wypełniała funkcję organu w granicach jego kompetencji.

Ustawodawca wręcz wykluczył dopuszczalność postępowania z udziałem (w charakterze strony) osoby prawnej, która nie ma umocowanego do działania za nią organu. Nakazał sądowi wzięcie tej okoliczności pod rozwagę w każdym stanie sprawy (art. 202 zdanie drugie k.p.c.), niezależnie od tego, czy brak ten ma charakter pierwotny, czy też wtórny oraz w jakiej roli procesowej występuje osoba prawna dotknięta tym brakiem. Określił też - w sytuacjach, gdy jest to możliwe - sposób usunięcia braków w składzie organu (art. 70 k.p.c.) oraz konsekwencje nieuzupełnienia, jak też nieusuwalności tych braków (art. 71 k.p.c.).

W powołanym powyżej judykacie Sąd Najwyższy wyłożył, że jeżeli nastąpi pierwotny brak w składzie organu uprawnionego do działania za stronę powodową i ma on charakter nieusuwalny albo nie zostanie uzupełniony w terminie, sąd powinien znieść postępowanie i pozew odrzucić (art. 199 § 1 pkt 3 i § 2 w zw. z art. 71 k.p.c.). W przypadku natomiast, gdy brak ten istnieje od początku postępowania i dotyczy strony pozwanej, a nie został uzupełniony w ustalonym przez sąd terminie, postępowanie winno ulec zawieszeniu na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. Z kolei, jeśli brak właściwego organu uprawnionego do działania za stronę nastąpił w toku postępowania i również nie został w wyznaczonym terminie uzupełniony, sąd znosi postępowanie w zakresie, w jakim jest ono dotknięte brakiem i zawiesza postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 w zw. z art. 71 k.p.c. Jeżeli mimo zaistnienia wskazanych wyżej przesłanek postępowanie nie zostanie zawieszone, to w - w myśl art. 379 pkt 2 k.p.c. - dotknięte jest ono nieważnością. Według

natomiast art. 401 pkt 2 k.p.c. brak reprezentacji (obejmujący przypadek braku w składzie organu osoby prawnej) stanowi - o ile nie był podniesiony w drodze zarzutu - przyczynę wznowienia postępowania z powodu nieważności. W świetle powyższych regulacji nie ulega wątpliwości, że w toku postępowania cywilnego osoba prawna, będąca jego stroną, musi mieć organ uprawniony do podejmowania za nią działań.

W niniejszej sprawie organem powołanym do podejmowania działań za stronę powodową będącą spółką z ograniczoną odpowiedzialnością jest zarząd spółki. Zarząd składa się z jednego albo większej liczby członków (art. 201 § 1 i § 2 k.s.h.).

Jak wynika z Informacji odpowiadającej odpisowi aktualnemu z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (k. 10-18 a.s. t. I) na dzień 02 września 2014 r. spółka nie posiadała organu uprawnionego do reprezentacji.

Jedyny członek zarządu J. N. w dniu 30 września 2013 r. złożył – w formie aktu notarialnego – oświadczenie o rezygnacji z funkcji Prezesa Zarządu i Członka Zarządu (...) sp. z o. o. z siedzibą w T..

Stosowny wpis w rejestrze przedsiębiorców KRS został dokonany postanowieniem z dnia 02 grudnia 2013 r. (vide: kopia oświadczenia z dnia 30 września 2013 r. - k. 856-857; odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS z dnia 03 grudnia 2015 r. – k. 848-853 a.s. t. V).

Powyższe oznacza, że - co istotne procesowo – na dzień wniesienia odwołań (wrzesień 2014 r.), które - zastępując pozew – przenoszą sprawę na drogę postępowania sądowego, (...) sp. z o. o. nie posiadała organu uprawnionego do jej reprezentacji.

Omówiony powyżej brak pierwotnej przesłanki procesowej uszedł uwadze Sądu Okręgowego, który zaniechał przeprowadzenia postępowania sanującego braki w oparciu o przepis art. 70 § 1 k.p.c.

Wobec nieważności postępowania Sąd I instancji w konsekwencji przekazania mu sprawy po uchyleniu wyroku zobowiązany będzie w pierwszej kolejności do dokonania czynności w trybie wskazanego przepisu. Dalsze czynności Sądu zależały będą od tego, czy w określonym terminie wnioskodawca wykona nałożone nań zobowiązanie.

W tym miejscu należy przypomnieć, że stosownie do treści art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. sąd odrzuci pozew, jeżeli jedna ze stron nie ma zdolności sądowej albo jeżeli powód nie ma zdolności procesowej, a nie działa za niego przedstawiciel ustawowy albo jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie. Przepis § 2 art. 199 k.p.c. stanowi jednak, iż z powodu braku zdolności sądowej jednej ze stron albo zdolności procesowej powoda i niedziałania przedstawiciela ustawowego lub braku w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem, uniemożliwiającego jej działanie, sąd odrzuci pozew dopiero wówczas, gdy brak nie będzie uzupełniony zgodnie z przepisami kodeksu. Przepisem tym jest powołany już powyżej art. 70 § 1 k.p.c., zgodnie z którym, jeżeli braki w zakresie zdolności sądowej lub procesowej albo w składzie właściwych organów dają się uzupełnić, sąd wyznaczy w tym celu odpowiedni termin.

W związku z ustanowieniem w spółce prokurenta (vide: kopia oświadczenia z dnia 05 sierpnia 2013 r. – k. 858 a.s. t. V; odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS z dnia 03 grudnia 2015 r. – k. 848-853 a.s. t. V) oraz udzieleniem przez prokurenta pełnomocnictwa procesowego w sprawach odwołań (...) sp. z o. o. w T. od decyzji ZUS Oddział w T. (k. 19 a.s. t. I) wyjaśnienia wymaga, że w świetle art. 379 pkt 2 k.p.c. brak organu powołanego do reprezentowania strony stanowi przyczynę nieważności postępowania niezależnie od tego, czy w imieniu tej strony działa należycie umocowany pełnomocnik (por. wyrok S.N. z dnia 07 listopada 2006 r., I CSK 224/06, LEX nr 276251).

Odmienne poglądy stałyby w sprzeczności z omówioną powyżej teorią organów, na której zasada się mechanizm działania osób prawnych.

W konsekwencji powyższych rozważań nie mógł zostać uwzględniony wniosek pełnomocnika Spółki o zawieszenie postępowania w sprawie (k. 893 akt sprawy t. V).

Reasumując, Sąd Apelacyjny stwierdził, że postępowanie przed Sądem Okręgowym dotknięte jest nieważnością, ze skutkiem przewidzianym w art. 386 § 2 k.p.c., tj. koniecznością uchylecia wyroku sądu pierwszej instancji, zniesienia postępowania w całości i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe ustalenia i rozważania na uwadze, na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. i art. 379 pkt 2 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji postanowienia.

SSA Grażyna Horbulewicz SSA Michał Bober SSO del. Renata Żywicka